

Justitiedepartementet
Straffrättsenheten

Yttrande över promemorian Kompletterande förslag med anledning av en ny förverkandelagstiftning

Ju2024/01517

Inledning

Hovrätten tillstyrker, utifrån de utgångspunkter och intressen som hovrätten ska bevaka, de överväganden och förslag som lämnas i promemorian. Hovrätten vill dock lämna följande synpunkter på förslaget till förordning (2024:000) om förfarandet vid förverkande av egendom och åläggande av företagsbot.

Förslaget till förordning om förfarandet vid förverkande av egendom och åläggande av företagsbot

Förordningens struktur och rubriksättning bör övervägas ytterligare. Bestämmelser om förhör förekommer på två olika ställen i förordningen, dels i 5–16 samt 20 §§, dels i 23–26 §§. Det bör övervägas om dessa bestämmelser bör placeras i anslutning till varandra med lämpliga underrubriker och om 20 § bör placeras här eller i anslutning till andra bestämmelser om information/underrättelser. Bestämmelser om information/underrättelser förekommer på tre olika ställen i förordningen, dels i 17–20 §§, dock under rubriken Förhör och inte under en egen underrubrik, dels i 21 och 22 §§, samt dels i 39–41 §§. Det bör övervägas om dessa bestämmelser bör placeras i anslutning till varandra med lämpliga underrubriker. Bestämmelsen om språk i 18 § andra stycket bör placeras i en egen bestämmelse, eftersom den rimligen avser både 17 och 18 §§ (jfr 12 § förundersökningskungörelsen [1947:948]).

I promemorian på s. 34 sägs att rätten till ersättning för den som hörs under en utredning om självständigt förverkande ska motsvara vad som gäller för den som hörs under en förundersökning i brottmål. Enligt 2 § kungörelsen (1969:590) om ersättning vid förundersökning i brottmål räcker det dock att den hörde "sökt" avvika eller annorledes undandraga sig förundersökning för att ersättning inte ska utgå. Enligt 6 § andra stycket i den föreslagna förordningen ska ersättning inte betalas om den hörde avvikit eller undandragit sig utredning. Om avsikten är att rätten till ersättning ska överensstamma med vad som gäller under förundersökning bör formuleringen ändras till "om den hörde försökt avvika eller undandra sig utredning".

I promemorian på s. 34 konstateras att förvaltningsbeslut som huvudregel överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Enligt 3 § kungörelsen om

ersättning vid förundersökning i brottmål ska dock överklagande ske till länsstyrelsen, vars beslut inte får överklagas.

I 19 § bör rimligen ”23 kap. 18 a § första stycket rättegångsbalken” ersättas med ”6 kap. 2 § lagen (2024:000) om förfarandet vid förverkande av egendom och åläggande av företagsbot”.

I 22 § sägs att det juridiska biträdet ska underrättas om utredningen avslutas utan att talan väcks. I motsvarande bestämmelse i 14 e § förundersökningskungörelsen sägs i stället att domstolen ska underrättas. Det förefaller vara en god ordning att även domstolen underrättas. Exempelvis skulle bestämmelsen i 22 § kunna lyda ”ska domstolen och det juridiska biträdet underrättas”.

Det saknas en bestämmelse om underrättelse till juridiskt biträde om beslut att lägga ned utredning eller att inte väcka talan vid utredning om företagsbot (jfr, beträffande självständigt förverkande, 22 §). Även i ett sådant fall bör därutöver domstolen underrättas (jfr föregående stycke). Enligt 41 § ska tredje man underrättas om bl.a. sin rätt att anlita biträde. Om en sådan underrättelse till tredje man har gjorts, och domstolen har förordnat ett biträde, bör såväl biträdet som domstolen underrättas om att utredningen avslutats utan att förverkandetalan väckts.

I 27 § sjätte strecksatsen sägs att beslut om att någon inte har tillåtits att närvara vid en genomsökning på distans ska antecknas i utredningsprotokollet. Enligt 20 § förundersökningskungörelsen ska anteckning även göras om någon inte har tillåtits att närvara vid en genomsökning. Det framgår inte varför beslut om att inte tillåta närvaro av någon vid genomsökning inte ska dokumenteras.

I 27 § tolfte och trettonde strecksatserna bör möjligen hänvisningarna till rättegångsbalken ersättas med hänvisningar till 6 kap. 2 § lagen om förfarandet vid förverkande av egendom och åläggande av företagsbot. Därutöver bör det övervägas om det i stället för ”den som en utredning rör” bör stå ”den som en utredning om självständigt förverkande rör”, eftersom det senare uttrycket förekommer på övriga ställen i förordningen.

I 30 § sägs att om uppgifter som avses i 28 § inte har antecknats i protokollet, ska de antecknas på en särskild handling. I 28 § andra stycket sägs dock att namnet bakom uppgiften ska antecknas på en särskild handling, vilket inte synes medge att den i stället antecknas i protokollet. Även med beaktande av att den föreslagna förordningstexten överensstämmer med vad som gäller enligt 21 § förundersökningskungörelsen bör det övervägas om ”28 § eller” bör utgå ur 30 §.

Enligt 34 § ska inskrivningsmyndigheten genast underrättas om beslut om förvar av fast egendom eller tomträtt. Enligt 31 § förundersökningskungörelsen ska inskrivningsmyndigheten även underrättas om upphävanden av sådana beslut. Det verkar rimligt att även inkludera beslut om att upphäva förvarsbeslut i underrättelseskyldigheten.

Det bör övervägas om bestämmelserna i 41 § ska kompletteras med en bestämmelse om underrättelse som motsvarar den i 22 §.

Av promemorian framgår inte varför det i 42 § görs en hänvisning bara till bestämmelserna i 2–4 §§ förordningen (1997:406) om offentlig försvarare m.m. men inte till bestämmelserna i 5 och 6 §§ samma förordning, utan att det i stället införs likalydande bestämmelser i 43 och 44 §§.

Det bör övervägas om det i 43 § första och andra styckena bör läggas till "till staten" i slutet av meningarna för tydlighets skull.

I handläggningen av detta ärende har deltagit hovrättsrådet Susanne Sundberg och tf. hovrättsassessorn Lars Edstedt, föredragande.

Susanne Sundberg

Lars Edstedt